

V torek, četrtek in soboto
izhaja in volja v Mari-
bora brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . —
za četrlet leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . —
za četrlet leta . . . 2 . . . 60 . . .

Vrednisto in opravništvo
je na stolnem trgu (Dom-
plat) hišna št. 184.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuj:
6 kr., če se tiskajo krat,
5 kr., če se tiska krat,
4 kr., če se tiska krat-
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisk je plačati
kolek (štampelj) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 26.

V Mariboru 30. maja 1868.

Tečaj I.

Tako stojimo, ne moremo drugače.

Slavjan nikog sam ne rani,
nego samo svoje brani.
Hrv. pesem.

Dvoje mora posebno na skrbi biti vsakemu Slovincu, kateri iskreno želi, da se narod reši tujstva, razvije si narodnost in zagotovi srečnejšo bodočnost. Prvo je, da se omejimo oziroma na jezik proti sosedom, ter tako se zgradimo zoper tujenje, (kdo sme posestniku braniti ograjo svojega zemljiča?), da se zedinimo v „Slovensko“ in dobimo narodno upravo. Na Štirnškem se celo lahko razmaji slovenstvo od nemstva, ker vladikovinska meja je tudi jezična, izvzemši kakih 12.000 našincev, ktere se imamo na meji v sekovski vladikovini, ter je smemo za se zahtevati vsled solnograške pogodbe od 22. vinotoka 1858. leta, čije drugi člen se tako glasi: „Med vladikovinama sekovsko in labodsko naj veljajo politične meje okroglij graškega in mariborskega, dokler se ne bode mogel dognati priličnejši popravek, dolžnost obéh redništev pa bode, premenivši obveznost župniško med nekaterimi bivalci, kjer potreba nanese, vzajemno popraviti nastavšo nepravilnost“. Za ogerske Slovence se nikdor niti ne zmeni v peštanskem zboru, tedaj jim menda ni za nje; mi pa jim prožamo bratovsko roko desnico in vabimo, da hote ohraniti svoj prekrasni jezik in narodnost z nami napredujo, inai zanemarjeni in zapušeni drviijo narodnemu prepadu v naročaj. Oni niso pomešani z Magjari, nego točno odmejeni, njihova okolica se imenuje „slovenska okroglina“. Na Koroskem je delo nekoliko težje, toda mogoče, vsaj so že zapletnejši ozli se dali razozlati; če se postavimo ustanovi država v državi, popečiteljstvo poleg popečiteljstva, toliko lože se dene nekaj pokrajine v drugo upravo; v Primorji stanuje zmes nekaj laškega življa, kteremu je treba priznati narodni jezik. Duh sedanje dobe je tak, da se vse srodno družijo, pogled Laško, ozri se na Nemško, Romunsko, bi li se nam smelo v greh šteti, ako zahtevamo 19. stoletja primerno istim potom idemo zbirajoči raztepane moči? Svetopolkova oporoka daje nauk, ka zedinjeni in združeni moremo ljubovati sovražniku; dokler ne bode Slovensko eno telo, ni upati pravega napredka, ne krepše in blažilnejše omike, ne tvarnega blagostanja, ne povoljnije prihodnosti. Kakor so nas razcepali v razne pokrajine, da nas razkosane in razdeljene ter podredjene neslovenskim deželnim vladam lože tujijo, takisto je mogoče vzpetno združenje, vsaj skupno in zdržema živimo, in ako se poslovim z nemčevalci, nikomur krivice ne delamo; oni za nas ne marajo, kar so na več mahov prejasno in presijajno dokazali v graškem, celovškem in drugih zborih; mi se ne bodemo mešali v njihove posle, oni pa nas naj pustijo z misli. Če se cesarjevina sme na dvoje parati, zakaj se ne bi smela ta ali ona pokrajina urediti po narodnosti, ne v sodržavo, kakor je Ogerska, nego samo v narodno deželo s težiščem, v kolobaru in pod krelotna dvoglavnega orla na korist slovenskemu narodu in blagost državi; jegovo veličanstvo se imenuje v svojem dolgem naslovu tudi „Gospod slovenske okrajine“.

Drugo je skrbeti za to, da vsak uradnik, učitelj, duhovnik in poprek vsaka javno službo imajoča osebnost na Slovenskem zna slovenski jezik dobro v besedi in pismu, stara pesem že je in vrablji jo žvrgolé po strehah, ka ljudstvo ni zbog uradnikov, nego uradniki zavoljo ljudstva, katero je plačuje peticami krvavimi žuljevi prisluženimi; dozdanjemu nenaravnemu polu-

tanstvu mora biti konec, naj kdo zanemarija, prevrača in suče pravne nazore in zakone tako ali inako. Deželne poslane opominjamo resno in naročito, naj račijo povedati deželnim vladam, da se neutegoma določi rok, do kterega se mora na Slovenskem vsak uradnik naučiti slovenščine, da bode sposoben uradovati v slovenskem jeziku. Po uradnem sporočilu pre znajo razve kakih treh vsi uradniki na slovenskem Štirnškem slovenščino, kakor se nam je odgovorilo od vladine strani; vendar pa je tudi resnica, čista kakor glat, ka se je zahteval pri nekem sodništvu od načelnika pisar, ki bi slovenski pisati vedel, toda odgovor je bil: nimamo ga. Kde pa je dakle vsa tista gospoda znajoča slovenski razve treh? Ako se vlada izgovarja, ka nima za to sposobnih ljudi, vprašamo jo, kdo pa je kriv, ko jih nima? je li nismo že tolikokrat je nagovarjali, naj se strogo naroči vsem uradnikom na Slovenskem določena doba za naučenje slovenščine, in kdo je ne bi znal, zgubi službo, pa zastoj? kako pa se je na Hrvaškem zmoglo v kratkem dovolje ljudi jeziku narodnemu zmožnih? kratki obrok jih je obilno storil. Dajte nam narodne učilnice, kakor je imajo drugi narodi, ka nam ide po božjem in naravnem pravu, in v kratkem bodete videli množine sposobnjakov v vsaki vrsti. Našo omladino silite, tudi ono, ki ne kani srkati više omike, ki ni namenjena dušnega rediva iskati na viših učiliščih, naj se nemščine uči, za koga? za se gotovo ne; znano je, da Slovenec malo potuje po Nemškem, privojaščini se jih je kravvo malo vselo na višo čast kljubu ponemčevalnim načelnicam; vinski kupec donašajoči novce za vinko srago, ako ni Slovenec, ima tolmača, vsak trgovec skrbi za vednost slovenskega jezika hoté od nas imeti dobiček; nemških knjig niže in srednje vrste Slovenec ne bere; nego uči se za nemške in nemškutarske uradnike, da toliko leže in udobneje zamorejo po enomernem kopitu delati. Slovenec niže in srednje bire uče se tujega jezika, svojega pa zanemarija, podoben je kmetovalcu, kteri na svojem polji in vinogradu delo površno opravi in polihete poskrili, ali celo zanemari, a sosedove njive in gorice skrbno in marljivo obdeluje; kedar pa je treba urezati škrtino kruha ali natočiti kapljico krepilnega vinčeca, miznica je prazna, sodič zvoní, a sosedu se brada masti in po grlu vince ugodno cuzlja. Kedar je treba rabiti naš jezik, ne znamo ga, ker se ga nismo naučili, s sosodovim pa smo se trudili za to, da sosedu leže stane, to je, take ljudi, ki med nami uradujo in se niso privadili naši besedi. Ka z nemškutarskimi učilnicami nikamor ne moremo, dokazuje naša zaostalost in revščina, podjarmljenost, nizke službe kljubu prebrisanosti, marljivosti in delavnosti.

Če zahtevamo narodne učilnice, slovenski urad, zedinjeno Slovensko in poprek kar je naše, dolžite in tožite nas, ka mir kalimo, toda ne vem, kdo ga kali? poskusimo to stvar razjasniti v priliki. Nek goričan ima 20 polovnjakov vina, tujec prišedši naloži polovnjak in ga odpelja, lastnik se nekoliko obotavlja, ali zastoj; v kratkem pride po drugi, tretji itd., ter mu grozi s časoma pivnico sprazniti; posestnik vide nevarnost za svoje blago počina se braniti, ter se ustavlja in v sili še sorodnike klicati na pomoč; tujec oviran v svojem početji požene šum, kriči na ves glas, toži goričana, ka mir kali, čeravno je samo svoje branil. Ravno taka je z nami zagovarjajočimi in branječimi si lastnino. Komu je tudi neznana basen o volku in jagneti, katero bivše na nižem kraju potočiča je volk dolžil, ka mu vodo kali. Slovensko, akoravno razcepljeno je naše in France Jožef je gospod slovenske okrajine; Slovensko si

Listek.

Listi iz bele Ljubljane.

III.

(Direndeji v Jezicah; praznik za nektere korespondente; „taktvoll“ nekoliko ilustracij k temu; nemški Turnverein, ki ne zna nemški; nasvet.)

„Kdor išče, ta stakne“ tako se glasi že star pregovor, kterega bi človek nehoté rabil gledé na neprijetne homatije, ki so se pripetile nemškim turnerjem in njih tovaršiji dne 17. t. m. v Jezicah in okolici. Več dokazov imamo že zato, da je resnica, kar govori pregovor, da bi se bilo prav lahko ognilo tej nevarnosti, da stvar ni kar iz nebes padla, ampak da ima svoje uzroke. Se vé da vsi znani korespondentje raznih nam toliko prijaznih časopisov teh uzrokov nečejo vedeti, da bijejo in mahajo po narodnjakih, kteri so po njihovi domišljiji vso stvar osnovali in aranžirali. To je enkrat zopet velik „šabeš“ za te ostudne eksistence, kterim je le tačas dobro, kakor známim Göthejevim 500, če se morejo prav po blatu valjati in okoli sebe metati ž njim. Mi jim od srca privoščimo to veselje, od kterega se vsak pošten človek z gnjusom obrača.

Kdo bi mogel sešteti vse laži in izmišljije, ktere so ti ljudje spravili med svet? Eden je videl cele trume nekdanjih udov „Južnega Sokola“ klatiti se po krčmah okoli Save ter pridigovati križansko vojsko zoper Nemce, obljubovati fantom to in uno. Na enkrat vstvaril je nov zavod narodnih agentov in razlagal vse tako na tanko in gotovo v „Triesterici“, kakor da bi bil on sam glavar vse te stvari! Drugi je zvedel, da se je obljubovalo kmečkim fantom po dva goldinarja za vsak turnarski klobuk in 20 gl. za zastavo, ter hitro priobčil to v Graški „Tagespošti“. Res čuda, da niso drugi dan vsi nemški turnerji brez klobukov po Ljubljani okoli tavalji? Kolikor smo

slišali, so svoje klobuke s želodi vred vsi cele domu prinesli, k večem če ga je eden ali drugi zgubil po poti pri vaji v brzoteku in ni imel časa, da bi ga poiskal.

Tudi zastavo je pritiral srečno v mesto neki pobalin koj drugi dan po bitki, brž ko ne je bila kje dobro shranjena. Tretji slišal je kako so z oglušivnimi „Ura-klici“ planili kmetje iz cestnih jarkov na voze ter videl, kako nevsmiljeno so mlatili s koli po ljudeh. Strah in trepet je moral obhajati človeka že, ko je bral ta popis v stari „Pressi“, in vsak si je mislil, koliko bo mrtvih in težko ranjenih se pripeljalo v Ljubljano! Tako in v tej meri pisarili so po vsem svetu, nar bolj pa povdarjali, da je vsa stvar aranžirana in osnovana od narodnjakov v Ljubljani. Na čelu korakala pa je s tem nesramnim, do zdaj nikakor dokazanim izrekom slavná naša „Laibacherica“. Takemu počenjanju nasproti ne moremo drugače, kakor da ji zaničljivo zakličemo na ušesa znano pater Greuterjevo besedo. S takim počenjanjem gotovo nas ne bodo nemški liberalci pridobili na svojo stran, tudi ne bode nikdar miru pri takem hujskanji. Pa vrnimo se nazaj k pregovoru navedenemu v začetku. Lansko leto so turnerji že imeli priliko prepričati se, da na Posavji ni kraj pridobiti si simpatij. Lanski dogodki in njihovi nasledki bili bi pripravi, da bi se bili letos ogibali teh krajev. Da so pa sami čutili to, da bi utegnili zopet kaj biti, kažejo nam njih lastne priprave. Gotovo se ne hodi na veselo zabavo s „hirsfängerji“, pištolami in tako imenovanimi „salvavita“ ali „ubijavci“, kakor na kak medvedov lov. Dobra vest tudi ne potrebuje celih trum žandarjev, ki bi jo varovale, da simpatije ne postanejo pregorki! To naj bode omenjeno le za to, da se razvidi in presodi, v kakem položaji so se podali turnerji na pot. Obnašali so se skozi in skozi „taktvoll“ še celo ko so bežali, leteli so v taktu!

Da pa surovi Slovenci izvedó, kako se je treba obnašati, da se tudi navadijo nekaj „takta“, hočem jim povedati nekoliko dogodbic, ktere naj si

wicz tirja naj se vse davkarstvo prenaredi in popravi in nasvetuje, naj se zniža zemljiščina. Brestel pripozna, da je dosedajno nadečevanje napačno in nedosledno, da pa zdaj ni pomoči, prihodnost, pravi, bo že tudi tú pomagala. Krzecunowiczew nasvet je ostal v manjšini. Glasovali so zanj le Poljaki, Tirolci in Slovenci.

Neposreden davek donosa 41,695.744 gld. povžitnine in 10,108313 gld. colnine (Krzecunowiczew govori proti povžitnini, toda zastoj); 21,757.306 gld. za sol; pri tem odstavku se je sprejela sledeča resolucija: Vlada naj skrbi, da se odpravi solno samotržje, med tem pa naj ima sol najnižjo ceno.

Med posrednimi davki nahajamo dalje sledeče dohodke: samotržje tobakovo 41,107.259 gl., kolek 11,649.318 gl., davščina pravnih opravil 17,563.270 gl., loterija 15,426.030 gld., mitnice 2,637.579 gld., punčiranje 116.322 gld.

Brez besedovanja se je sprejelo VIII. pogl.: dohodki od državnega imetka, drž. posestev 5,834.876 gld., fiskalnosti 139,746 gld., drž. fabrike 1,350.169 gld., rudarstvo 12,157.125 denarstvo 180.600 gld., prodaje iz drž. imetka 169.550 gld. Kupčijsko ministerstvo ima vsegaskup 11,803.800 gld. dohodkov; med temi 9,477.900 gld. poštne in 1.990.900 gld. od brzojavstva. Kmetijsko ministerstvo nima več kakor 146.000 gld. lastnih dohodkov in ministerstvo pravosodja 156.409 gld., kateri znesek dohaja iz kaznovanice.

Pogl. XII. (računarska protipazba) naveda 1000 gld. dohodkov in pogl. XIII. 18,800.000 gld. iz gotovine opuščene državne osrednje blagajnice.

Po 2. in 3. brani se je potrdila postava o protipazbi drž. dolga; na dalje se je potrdila postava o kovanji in napravljani novega drobiža in vničenji dosedanjih šestic. Novega drobiža po 20, 15 in 5 kr. se bo napravilo za 12 milj. gld. in sicer za dežele tikraj Litve 8,400.000 gld. Potrdila se je konečno še postava o svobodni koravdarji po dalmatinskem obrežju.

Finančni minister je izročil zbornici poslancev predlog o prenatrdbi avstrijske narodne banke; dotičnim odborom se je izročila mornarska pogodba z Anglijo, pogodba z Bavarsko zavoljo pritika neke tirolske srenje pod bavarsko colno in posredno dačno oblast in pogodba z Ogrsko gledé kolekov.

V tretjem brani se je potrdila postava o česki severno-zapadni železnici.

Pri pretresovanji postav o ustanovitvi in zadolževanji fidejkomisov govori Ziblikievč proti pristojnosti drž. zbora, češ da spada ta predmet v področje deželnih zborov. Njegov nasvet so podpirali tudi Slovenci, vendar ni obveljal, ampak se je sprejela postava, kakor jo je vlada zročila. Pri glavnem besedovanji o neposrednih volitvah za drž. zbor oglašil Ziblikievč, da poljski poslanci ne bodo o njej niti besedovali niti glasovali, ker je osnova proti §. 7. decemberske ustave in razun tega protivna samostalnosti posameznih kronovin in dežel. Temu oglasu so se pridružili tudi Tirolci. Časniki nam so zamlčali, kaj so storili Slovenci, menda vendar niso glasovali za njo. Reči moramo sploh, da postopanje slov. poslancev od dne do dne manje razumevamo. Postava se je brez mnozega besedovanja nespremenjena sprejela. Zbornici se je izročila osnova postave o dedinskem nasledovanji pri kmečkih posestvih in pa glavno sporočilo proračunskega odbora o finančnih predlogih.

Mogoče je, da po dokončanem proračunskem besedovanji prevzame Herbst finančno ministerstvo.

Njih veličastvo je potrdilo zakonsko, šolsko in medversko postavo, ki so vse že razglašene v „Wr. Ztg.“ Prinesemo vse zaporedoma. Njih veličastvo je izreklo, da bode po sedanjosti napredovalo.

Brambovska postava se je v ministerskem svetovalstvu pod cesarjevim predsedstvom sprejela. Postavi je pritrđilo tudi ogersko ministerstvo.

Pri volitvi deželnega poslanca za volilni okraj Mladoboleslavski in Minburški je jednoglasno zmagal česki narodnjak Ferd. Šulc.

V imenu regnikolarne deputacije hrvaške je izdelal Živković osnovo pogodb, pod katerimi se ima združiti Hrvaško z Ogersko. Ker prepokorna osnova še preveč varuje hrvaško samostalnost, je izdelal Žuvič po Ravhovi bolji razsodbi drugo osnovo. Kakor deputacijo poznamo, ne bo obveljala Živkovičeva osnova, toraj se nam nepotrebno zdi obširno jo razglašati.

Colni parlament v Berlinu se je zopet razšel. Pruska vlada si prizadeva južnim poslancem vse pokazati, kar bi jih utegnilo mikati — razun svobode. Kralj je v svojem prestolnem govoru izrekel svoje veselje nad tem, kar se je v colnem parlamentu dognalo v gospodarskem in kupčijskem oziru in prehajaje na politično polje blizo takole govoril: tudi upam, da je nemški colni parlament služil v to, da se je povzdignilo medusobno zaupanje med nemškimi rodovi in njihovimi vladami ter odstranilo ali vsaj zmanjšalo marsikaj predrazsodeb, ktere so se protivile jednomiselnemu vresničevanju ljubezni do skupne domovine, ki je dedščina vseh nemških rodov; Vi vsi se bote vrnilsi z prepričanjem, da v vsem nemškem ljudstvu živi bratovsko čustvo celokupnosti, ktero je neodvisno od oblike, v kteri se izrazuje in ktero bo gotovo bolj in bolj napredovalo, če si bomo vsi prizadevali, da pospešujemo, kar nas jedini in zatiramo, kar nas razdvojuje.

Pri banketu je tudi Bismark povdarjal nemško celokupnost.

Iz Rima se poroča: Sveti oče so dovolili amerikanskim škofom na njihovo prošnjo, da smejo na svoje stroške poslati 1000 prostovoljcev v Rim, če jih bodo tudi kasneje izdržavali. Ta četa bo ostala sama zase po izgledu francoskih lovec pešev.

Princ Napoleon se še zmiraj odpravlja na pot, vendar se še ne ve, kam bo potoval.

V nekem okraji francoskem so zlomili kmetje nekoliko farovžev in pestili župnike. Kmetje mislijo, da se bode dala duhovstvu poprejšnja oblast ter se jim vrnila desetina.

Neki vojaški francoski list je zapazil iz nekega zemljevida, da so 3 pruski armadni oddelki, ki so naj bliže francoski meji, naj bolj številni in najboljše vredjeni, in da se nemške železnice strinjajo na mestu, iz kterega bi se dalo Franciji naj bolj do živega priti. List toraj mogočno trobi v vojni rog.

Anglijska vlada je napravila korakov zavoljo vseobčnega razoroženja, vendar je našla pri tem početji važnih ovér in težav.

Disraeli se ne vrnake. Hitro se množe glasovi, ki pripovedujejo, da se bo razpusil parlament. Tega vendar Disraeli še ne bo storil, ker se sme nadjati, da gorenja zbornica ne bo sprejela irskih prenatredb.

„Zuk.“ se brzojavlja iz Belega grada. Punt v Tesinu na Bosen-skem bolj in bolj narašča. Vezir je prišel s svojo armado v Tesin. Dežela je deta v obsadni stan. Vse ljudstvo se vdeležuje upora in se pripravlja odbiti silo s silo. Mohamedanci in krščani pomagajo v tem drug drugemu.

Srbski knjez je pustil razdeliti 1000 cekinov in srbska vlada 1500 cekinov med stradajoče Hercegovince. Turška vlada ni še dala pečnega groša.

„N. f. P.“ prinaša sledeči telegram iz Pariza: Avstrijska vlada misli pozvati vlado rumunsko, naj bi nazaj vzela pismo proti generalnemu konsulu avstrijskemu in se tudi ogledala, kaj poreko ptuje moči k temu. Francija se ni še odločila, Anglija je obljubila svojo podporo.

Rumunski knjez Karl hoče odpraviti kazen pretepanja pri vojaki. Iz Pruske je došlo 36 topov.

(Tiskove pravde.) Viša sodnija dunajska ni potrdila razsodbe niže sodnije v tiskovi pravdi proti g. L. Leskovcu, prejšnjemu vredniku „Zuk.“ ampak ga krivega spoznala zločina kalenja javnega miru in ga obsodila na 3 mesce ječe; časnik zgubi ob jednem 300 gl. zaloge.

Najviša sodnija je potrdila tožbo proti vredniku časopisa „Polit.“ zavoljo zločina kalenja javnega miru. — 10. junija bo konečna obravnava proti časopisu „Slovenske Noviny“ v Pešti.

Svobodnemu odvetništvu se vstavlja nekogrmansko društvo v Brnu, ki je že marsiktero bedarijo pod nebo spravilo, s sledečim razlogom: V Moravski je še prav mnogo slovanskih kandidatov in marsiktero moravsko mesto je še premalo ponemčeno, da toraj bi bilo še nevamo, če bi se slovanski odvetniki naselili v mestih, kjer še niso Nemci dovršili svojega kulturnosnega posla.

Znani državni poslanec, oče verskih postav dr. Megerle v. Mühlfeld je te dni na Dunaji umrl.

Javne dražbe 29. maja.

Krajsko: II. izv. dražba posestva Jož. Škode v Čateši pop. št. 191 i 181/1, d. št. 14 pri okr. ur. v Trebnu cena 380 gl.

I. izv. dr. pra. Marije Pucel urb. št. 716 pri okr. ur. v Mokronogu zar. 669 gl. 39 1/4 n. cena 1647 gl. 80 n.

I. izv. dr. Ankelejevo posestvo urb. št. 27 pri okr. ur. v Tržici zar. 93 gl. 5 n. cena 2950 gl.

I. izv. d. Gregoričovo pos. dom. št. 2 urb. št. 253 pri okr. ur. v Novomestu, cena 5000 gl.

prest. III. izv. d. Florjana Šenica pri okr. ur. v Novomestu.

I. izv. d. Pilbachovo pos. poh. št. 45. r. št. 22 v Novomestu cena 12000 gl., k. št. 22 r. št. 194 c. 1100 gl. zem. kn. les. št. 1015 Grosspod-luben c. 75 gl. in št. 2234/5 in 2234/11 urb. št. 13/6 c. 55 gl. pri okr. ur. v Novomestu.

II. izv. d. Božičevo pos. v Zapašji pri okr. ur. v Ipavi.

II. izv. d. pos. Ivana Krebelja v Sajevčji urb. št. 344 ad Senozec pri okr. ur. v Postojni zar. 4860 gl.

II. izv. d. pos. Mart. Selesa pri okr. ur. v Bistrici zar. 70 gl.

Štajersko: II. izv. dražba posestva Jurjovca v Grševljih pri Gor-njem gradu urb. št. 645 in g. št. 146; cena 1512 gl. 5 n.

I. izv. d. pos. Omrzlovo urb. št. 6 dom. št. 510, 511 in 512 ad Hör-berg pri okr. ur. v Kozjem zar. 587 gl. 58 n. cena 1847 gl.

I. izv. d. pos. Iv. Krošla urb. št. 106 in gor. št. 752 ad Kraljevo zar. 57 gl. 95 n. cena 1005 gl. o. ur. v Kozjem.

I. izv. d. pos. Ant. Sinkoviča urb. št. 162 ad Pilštajn zar. 277 gl. cena 1670 gl. o. u. v Kozjem.

I. izv. d. pos. Ivana Senice urb. št. 36 dom. št. 379 ad Montpreis zar. 49. gl. 59 n. cena 1485 gl. o. u. v Kozjem.

30. maja.

Krajsko: I. izv. dr. pos. Mat. Škode iz Javorja, pri okr. ur. v Ljubljani; cena 1389 gl. 80 n.

I. izv. dr. Legat-ovo pos. pop. št. 2, urb. št. 125 pri okr. ur. v Ra-doljici zar. 285 gl., cena 2091 (premakljivo blago 323 gl. 70 n.)

Prest. III. izv. dr. Rajcevo pos. pri okr. ur. v Idriji.

Pon. izv. dražba, Uršičevo pos. h. št. 18 v Podpečji, pop. št. 325 ad Sonegg; cena 724 gl. 25 n. pri okr. ur. na Vrhniki.

III. izv. d. Medenovo pos. pri okr. ur. v Ljubljani.

I. izv. d. pos. Jož. Plantariča v Mokronogu, urb. št. 520 pri okr. ur. v Mokronogu zar. 262 gl. 75 n.; cena 1020 gl.

I. izv. d. pos. Jerina Boha rktf. št. 244, urb. št. 270 tom. II, fol. 4 ad Polhovgradec pri okr. ur. na Vrhniki zar. 140 gl., cena 435 gl. 60 n.

I. izv. d. pos. Ivana in Marjete Meisel z. k. tom. 28 fol. 104 1/4 ad Pölland pri okr. ur. v Černemblu zar. 182 gl. cena 200 gl.

II. izv. d. pos. Ivana Šenka, rktf. št. 55. tom. V., fol. 169 ad Veselo pri okr. ur. na Vrhniki zar. 212 gl. cena 795 gl.

Štajersko: II. izv. d. Sontičevo pos. urb. št. 33 pri okr. ur. v Ko-njicah zar. 21 gl. 97 n. cena 2200 gl.

I. izv. d. pos. Ivana in Marje Rošker, a) urb. št. 17 ad Platzhof in urb. št. 66 1/2 ad St. Jakob, cena 810 gl., b) gor. št. 425 ad Trautmans-dorf in gor. št. 146 ad Spielfeld, cena 3714 gl. pri okr. ur. v Marib. zar. 3131 gl.

I. izv. d. pos. Jože Urbaniča, urb. št. 78 ad Gutenhaag pri okr. ur. v Št. Lenartu zar. 127 gl., cena 2100 gl.

Koroško: III. izv. dražba Dvornik-ovega posestva v Št. Danjel-u, v okr. ur. Pliberskem, cena 1200 gl.

Dunajska borza od 27. maja.

5%, metalike 56 fl. — kr.	Kreditne akcije 183 fl. — kr.
5%, metalike z obresti v maji in nov. 57 fl. 10	London 116 fl. 85 kr.
5%, narod. posojilo 61 fl. 60 kr.	Srebro 114 fl. 65 kr.
1860. drž. posojilo 80 fl. 50 kr.	Cekini 5 fl. 55 1/2 kr.
Akcije narod. banke 70 fl. 60 kr.	

svojimo, hodi si komu povoljno ali nepovoljno, na Slovenskem moramo pravico imeti razpolagati s svojo osodo brez tujega vpletanja, vsaj je vladin prijatelj grof Auersperg sam rekel v govoru o konkordatu: Narodi morajo pravico imeti svojo osodo določevati, ako to ne bode, te bodo narodi prisiljeni zahtevati drugim potom svoja prava. Ako bi se medlemu telesu 19. členu državnih osnovnih postav vdehnila krepka duša, da bi mahoma oživel, kakor nekteri drugi, post. ka se židovi smejo naseljevati tudi na Štírskem, hipoma bi bile učilnice na Slovenskem poslovenjene, mladina niti ne bi dolžna bila prepisane nemščine se učiti, toliko menje v nji kak predmet; res je, ka imajo vsi členi državnih osnovnih postav iste podpise.

Slovenskega naroda načrt je toraj povse zmeren, jegove zahteve polhevne, namreč: zedinjeno Slovensko, narodne učilnice in urad, ter skupna narodna uprava; v to osrečilno loko dospeti bomo se trudili vsemi umnimi in zakonitimi sredstvi, k čemur nam mozi Bog.

Italijani in slovanska duhovščina v Istri.

Iz Primorskega 24. maja. L. K.

Tržaski italijanski list „Il Cittadino“ je v št. 119 (23. maja) priobčil obširen dopis iz Istre, ki s zaslepljeno strastjo sika strup na slovansko istersko duhovščino. Res da se med našo duhovščino nahaja premnogo peres, ki so dosti pripravnika, kakor je moje, zavrniti ostudno obrekovanje in nepremišljene zahteve laškega opisuna. Ker se pa rečeni „italienissimo“ nad tem huduje, da se naša slovanska duhovščina ni samo zvesta svoje narodnosti, ampak da narodno zavest tudi zbuja med ljudstvom, in da se v ta namen poslužuje vseh poštenih, postavnih sredstev, mu moram v „Slov. Narodu“ odgovoriti že tudi zato, ker je popred obširno razpravljaj znani prošnji zastran isterskih gimnazij. Italijanom so ravno enake prošnje trn v peti, ker one pred celim svetom pričajo, kolika krivica se isterskim Slovanom godi; one očitno pričajo, kako sedanje srednje šole Slovane tlačijo, njihovo narodnost v največjo škodo celega cesarstva moré. Italijanom pa na vseh straneh pod roke segajo in njih malo peščico s potujčeno slovansko krvjo krepčajo in množijo.

Po tej pogubljivi poti bi nas Italijani še dalje radi vodili; ker se jim pa častita naša duhovščina, vedno zvesta svoji prirojeni krvi in svojemu svetu poklicu, krepko ustavlja in ubogi slovanski narod spominja na velike nevarnosti, ktere mu od sovražnih Italijanov in njihovih privržencev preté, zato jo Italijani tako strastno sovražijo in napadajo. Pa pogledajmo bolj na tanko „Cittadinov“ dopis, ktereга bi najrajše celega poslovenil, ko bi preobširen ne bil.

Kaka zlobnost navdaja Italijane pri njihovih namenih nas Slovane poitalijančiti, dopisun sam nehoté in nevedé prizna v prvem odstavku, ko povdarja veliko važnost učnega laškega jezika za isterske Italijane. Isterski Italijani, kterih je vseh le mala peščica in še ti so semtertje po raznih kotih raztreseni, dobro vedo, da je njihovo gospodarstvo nad ogromno slovansko večino nenaravno, oni dobro vedo, da ima njih sirovo gospodarstvo obstanek le tako dolgo, dokler ga od domače in tuje, od vladne in nevladne strani umetno podpirajo. Oni dobro vedo, da z narodnimi tudi isterskim Slovanom pravičnimi gimnazijami bi ne bilo več mogoče italijanstvo po našem polotoku širiti in Slovanom najkrepkejšé dušne moči jemati. Zato pravi, da prašanje zastran italijanskega učnega jezika v gimnazijah je za nje (Italijane) prevažno; kajti tu ne gre samo za njih italijansko izobraženost, ampak celo za obstanek njih narodnega življenja (la quistione vitale... la quistione della lingua... che e per noi una quistione di civiltà, direi quasi di esistenza). Kaka zlobnost pravim, navdaja isterske Italijane, da nam zastran tega ne privoščijo najmanjše pravice v gimnazijah, oni celo trdijo, da se mi pred svetom še poganjati ne smemo za nam prirojene pravice, kterih veljavnost so temeljne postavé tudi za nas Slovane oklicale (una controversia sulla lingua... non esiste, perche non a ragione d'esistere...). Mi Slovani bi imeli le molčati in Italijanom še prste lizati, da bi tudi v prihodnje kot dosedaj nas in našo narodnost z nogami teptali! Tudi za nas Slovane je naš domači učni jezik v gimnazijah jedini pogoj, da v izobraženosti napredujemo, in si narodno živ-

ljenje ohranimo. Na to delati, za djansko priznavo in izpeljavo dotičnih osnovnih postav se potegovati, pa nam nikakorne smejo ubraniti puhle besede one razupite italijanske peticije, kakor jih razvpija omenjeni „Cittadinov“ dopis. Ti ljudje vedno žvečijo svojo prečudno omiko, vedno se bahajo s svojo književno in znanstveno naobraženostjo in brez vse zveze dalje sklepajo: gimnazije v Istri morajo biti italijanske. Kaka navskrižnost! Gotovo je, da gimnazije niso take šole, da bi se v njih golih jezikov učili, ampak one so učilnice, ki po svoji osnovi in po svojem jedinu pravem namenu pospešujejo in razširjajo občno izobraženost. Da se pa občno izobraženost uspešno razvija in razširja le na podlagi maternega jezika, so Italijani oficijelno priznali v znanih prošnjah; se vé da so to podlago le za se tirjali, nam Slovanom so celo pravico do nje odrekli.

Po namerah prekanjenih Italijanov bi gimnazije za nas Slovane ne smele biti občne izobraževalnice, ampak le mučilnice, v kterih bi nas z italijanskim jezikom trpinčili, naš naravni živelj krčili in sploh našo slovansko narodnost dušili in morili ad majorem Italiae gloriam!

Takim pogubljivim nameram se ustavljati, nam Italijani prepovedujejo; se jim upirati na postavni poti in s postavnimi sredstvi, pa pravijo, da je grdo in nesramno, da sebe in svoj narod braniti imenujejo oni celo očitno sleparijo (aperti inganni). Iz tega že slednji lahko sodi, kako laški dopisun črni in psuje častito slovansko duhovščino, ktera kakor zvesti pastir svojega naroda, v tem mednarodnem boji stoji na prvem mestu.

Med drugim pa dopisun tudi prav debelo laže. Tako pravi, da so dotično Pazensko peticijo zastran Pazenske gimnazije krepko podpirala vsa isterska mesta (vene combirabile accordo energicamente appoggiata da tutti i municipi delle città istriane). Potujčena ali narodno zaspana še niso vsa isterska mesta in prenapeto celo drzno zahtevanje nekterih poitalijančenih krajev še ni pravi izraz željá in zahtev cele isterske pokrajine (detta supplic a, l'espressione di tutta la provincia).

Enako kosmata laž je, da bi bile vse županije, cela dežela sprejele z največjo dovoljnostjo dotično prošnjo in njene zahteve (accolto favorevolmente dai municipi...). Da se ta italijanska sleparija in našopirjenost zavrne, bilo bi dobro, da bi se po časniki naznanile vse ostudne zvijače, s kterimi so svoji peticiji podpisov nabirali. Naj se to ne odklada več, če dotične nabrane snovine ne mislijo in vsaj ne kmali na Dunaji porabiti; v časnike ž njo, da svet spozna, kako Italijani prošnjo kujejo in Slovane in vlado in državni zbor slepijo v največjo nesrečo naše dežele!

Očitno moram italijanskega opisuna zavrniti, ko našim duhovnikom podtika, da so na neki poziv poslanca Sveteca v Koperskem okraji prošnjo podpisavali. Res kako žalostne so Slovanom isterske razmere, da še prostovoljno in očitno napravljenih prošenj ne upajo se izročiti svojim poslancom: Vidulichu in Colombaniju! Ta dva se v vsem ponasata, kot da bi Slovanov v Istri ne bilo; ona ne zastopata dežele, ampak le mali kos njenih prebivalcev namreč 56.000 Lahov, Slovanov, ki štejejo 190.000 duš, pa še poznati nočeta. (Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Središča 26. maja. Ed. Mi—č. Kakor smo vam naznanili, obiskali so nas pretečeno nedeljo pevci slavne ljutomerske čitalnice. Pričakali smo jih, kakor se pristoji, da brat brata počaka, posebno pa, da mu pokaže, da v našem trgu ni prostora in rodovitne zemlje za nemškutarijo. Pri uhodu v trg je bil slavolok narejen, kjer je bilo napisano: živili ljutomerski domorodci. Bil je tú sébran ves naš srenjski odbor, da pozdravi dobro došle in mile nam goste. Točno ob pol petih popoldan, kakor je bilo naznanjeno, začnejo možnarji grmeti in na štirih vozéh z veliko narodno zastavo se pripeljejo pevci, na čelu jim g. dr. J. Ploj. Srenjski odbornik g. Čulek jih s krepkim govorom pozdravi, kteremu se g. dr. Ploj z izvrstnim odgovorom odzove rekoč, da presrečni sprejem ne velja nobeni osebi, nego naši sveti stvari, za katero se mi Ljutomeri kakor vi Središčani enako nav-

dobro zapazijo in potem tudi po njih ravna. Pripoznanje, da so bili „taktvoll“, ne more jim izostati. Nategni tedaj ušesa, ljubi čitatelj, ter poslušaj, da postaneš tudi ti „taktvoll“. Na šrangí mitnine plačevati ti ni potreba, raj suni mitarja v rebra, pa je dobro, saj so ta izgled ti dali taki, od kterih je gotovo, da so „taktvoll“. Če dobiš v krčmi mirne ljudi, razbijaj po vratih, razbij nekliko okenj in obriši memo gredočim s „štaberlom“ eno čez pleča ali po glavi in če bi bila tudi ženska. Gledi, da potem enega ali drugega teh mirnih ljudi, ki so v božjem strahu sladko kaplo pili, in od tega, kar se je zunaj godilo, nič ne vedó, po nedolžnem ranjenega še vjeti, zvezati in v Ljubljano k sodnji odpeljati daš in ravnal si tako „taktvoll“, da ni moč te preseči. — Če na cesti srečaš voz težko obložen z dilami, napadi voznika in ga zmerjaj, reci mu, če hočeš, da je „lump“, da ne vozi prav, da se mora gospodi ogniti, pokliči žandarje in če ti bodo ti rekli, da mož prav vozi, da je nedolžen, potem še le bodeš videl, kako „taktvoll“ si ravnal. Ravno tako ravnaj z vsakim in če bi lonce vozil, pričakaj se ž njim, tiraj ga dve uri daleč nazaj, pobij mu za spomin še nekaj njegovih loncev in spusti ga potem, ko si se prepiral, da mož ni ničesar zakrivil v milosti nazaj; in nihče ne bo dvomil, da bi ne bil „taktvoll“. Nar bolj „taktvoll“ pa bodeš ravnal, ako greš na Gorenško s petelinovim peresom „na šnajd“, kjer si bil že lani napaden in kakor zasmehovaje vprašaj kmečke fante: „No, ali imate danes kaj korajže?“ Ponudi jim malo pred temi besedami smodek, kterih oni iz tvojih rok še sprejeti nečejo, povprašuj jih potem za korajžo in bodi gotov, da se ti kar nič ne bode zgodilo, kjer ravnal si tako „taktvoll“, da tudi kmečki fant, kteremu so posebno na Gorenškem naprej obrnjena petelinova peresa že sama na sebi poziv na korajžo, in če ga tudi vprašaš ali bo imel kaj korajže — kjer veš, da jih je lani nekoliko pedenj nad podplati dobil zaradi tega — da tudi ta ti bo to priznal — se ve da po svoje!

Ako v vsem hrupu, ktereга si doživel, najdeš na cesti nedolžnega gredljiviga radovednega rokodelskega potnika, nič ne dé, če ga malo namlatiš in razsekaš, saj potem lahko kričiš o surovosti kmečki ter nabiraš za tega nedolžnega mučenika barbarske neotesanosti.

Mislím, da sem ti dosti izgledov podal, dragi čitatelj, kako moraš ravnati, da bodeš „taktvoll“, da bodeš tudi pripoznan za takega. Pustim tedaj to stvar, ter ti hočem le še povedati od „nemškega“ turnvereina, ki še nemški ne zna. Da je tako imenovani „Laibacher-Turnverein“ nemšk o društvo — v katero se le po naključju zaleti kak slovensk hribovec — to je potrdil njegov drugi „sprechwart“, g. Fritsch v Mengiši. Dobro, ko bi tedaj vsaj „turnrath“ obstoječi iz cveta te nemške inteligencije znal nemški jezik pravilno pisati in se ne blamiral pred vsem svetom! Gotovo nova nemščina mora biti, katero on piše v naznanilu, katero je priobčil v „Laibacherici“, kjer se namreč naznanja „dem Laibacher-Turnvereine die Anerkennung für das taktvolle Benehmen, welches sie an den Tag gelegt haben“. Kdo je ta „sie“ to naj izvohajo drugi, ki so bolj modri ko mi. Verjamemo pa zdaj, da je društvo res nemško; da nemškega jezika ne zná, to nič ne dé, to ni tako potrebno.

Konečno še en nasvet. Kjer „Laibacherica“ sama pravi, da je izhod na Kozlerjev vrt, 5 minut iz Ljubljane, najprijetnejši in zdaj tudi naj bolj varen, dali bi nemškim turnerjem, ki imajo toliko simpatij v celi okolici, svet, naj naredé svoj prvi izgled tje. Ako gredó dvajsetkrat okoli zvezde in potem na Kozlerjev vrt, sprehodili se bodo tudi in to brez nevarnosti; se vé da bi morebiti ne mogli biti tako „taktvoll“, pa bi se že potolazili. Saj ni treba, da bi bili vedno v izgled drugim; dosti je, če se le včasih posebno odlikujejo in občno pozornost na se vlečejo. Njih pohvaljeno „taktvoll“ obnašanje še ostaja za dolgo zrcalo, v kterem naj se „špegla vsaka brumna duša“.

A. L.—č.

dušeno potezamo. Po pozdravu in odzdravu je šlo celo društvo peš na kolodvor, kjer smo se od zunaj zavaljo pomanjkanja vrta v velik nalašč za to priliko napravljen šotor z našimi milimi gosti. Vtaborili Naroda se je obilno sebralo, posebno smo bili mi Središčani vsi in „corpore“ zastopani. Pevci so peli jako milo in lepo naše krasne domače pesmi, in po vsaki odpeti pesmi so možnarji zagrmeli v znamenje, da Središčanska zemlja ima samo odmev za domačo pesem in za domačo stvar. Posebno nam je dopadla Valentatova „Micika-Polka“, katero so morali na obče zahtevanje 4krat ponavljati. — Čestitali smo svojim gostom, da imajo tako izvrstnega pevovodja, kakor je g. Bauer. — Razumeva se samo ob sebi, da so si po slovanskem običaji zdravice in to druga za drugo sledile, da se je napajalo vsemu, kar je našemu narodu dragega in srcu priraščenega. Vrstili so se v tem poslu gospodje dr. J. Ploj, Vatroslav Mohorič, dr. V. Zarnik, Čulek in naš kaplan Šket. — Navdušeno je bila sprejeta zdravica našemu slovanskemu narodu, v kateri je g. dr. V. Zarnik posebno to poudaril, da, kakor naši bratje Čehi, tudi mi tu pod milim nebom vsem neugodnim okoliščinam kljub krepro izrekujemo: da smo, in da tudi hočemo biti! — Zabaven prizor je bil, Nemec bi rekel „es war eine recht heitere Scene“, ko je eden naših sicer jako jako rekdo posijanih nemškutarjev pod milim nebom prisegal v sredini sebrane množice, da se odslej odpove vsej tej peklensko neumni nemškutariji, kakor se otrok pri krsti odpoveduje hudiču in vsem njegovim skušnjavam. — Sicer je ta „bivši“ nemškutar dobrovoljna dušica, ki nam nikdar v narodni zadevi niti škodovati ni hotel niti mogel. — Radovedni smo, kako dolgo bo on svojo svečano pred vsem Središčem izrečeno prisego držal? — Zabava je trpela do ene čez polnoči in še takrat smo se je jako težko od svojih ljubeznjivih gostov ločili. — Z gromovitimi žvioklici bila je pozdravljena brzojavna zdravica, katero nam je poslal naš vrlj rojak, starašina štajerskih rodoljubov dr. Št. Kočevar iz Celja. — „Stante pede“ se mu je tudi brzojavno odzdravilo. — Na koncu moram naj večje priznanje in naj večjo hvalo izreči našim vrlim rodoljubom, na čelu županu gospodu Dečku in gosposdom Čuleku, Zanjkoviču, Klemenčiču, Dogši itd., da so nam drage goste pozvali in jih pogostili, kakor se pri znani slovanski gostoljubivosti pristoji. — Shodno bi bilo, ako bi se večkrat take narodne veselice napravile, da bi se nam duh čedalje bolj dramil in izbujal.

Iz Gorice. 16. maja. R. S. (Naše male šole.) [Dalje.] Četverorazredna nunska šola (javna) v Gorici tudi le našim meščanom streže in laško odgojo širi.

Italijani imajo tedaj 6 četvero-razrednih šol: 4 za dečke, 2 za deklice; Slovenci pa le: 1 (za dečke) v Gorici ali gledé na razne razmere pride

1 normalka na 9666 furlanskih prebivalcev,
1 „ „ 150.000 Slovencev.

Kjer so Furlani poselili kacij 9.9□m., Slovenci pa 40.3□m.,
pride med Furlani 1 normalka na 1.65□ m., med
Slovenci pa 1 „ „ 40.4□ m.

Ali če cesarski normalki ločimo od drugih, pride

1 cesarska normalka na 29.000 furlanskih stanovalcev

1 „ „ „ 150.000 slovenskih „ in

1 ces. norm. na 4.85□m. furlanske zemlje in le jedna na 40.3□ m. slovenske.

Če pa dotične šole ločimo po spolu obiskajočih otrok, treba je tudi prebivalce ločiti po taistem delitnem vodilu. Po zadnjem občnem popisovanju ljudstva (31/10. 1857) je bilo na celim Primorskem 520.978 ljudi, ktere so ločili v 256.520 moških pa 264.458 ženskih; le zaradi posebnih družbinskih razmer Tržaških je malo tisoč več ženskih kakor moških oseb, drugače bi Primorsko šteli med tiste pokrajine, v katerih so stanovalci po spolu zelo enako razdeljeni. Gledé na to in na določeno razmero, po kateri se ljudje v naši grofiji množé, znamo stanovalce brez znatne napake po spolu ločiti v dva enakobrojna dela. Potem pride

1 italijanska dečka šola na 6.750 Furlanov pa

1 slovenska „ „ „ 70.000 Slovencev.

1 italijanska dekliška šola na 14.500 Furlank pa

0 slovenska „ „ „ 70.000 Slovenk.

Ali ko bi hoteli vladno pristranost in neskrbljivost za Slovence v primeri s Furlani z očitnimi številkami izraziti, bi pisali:

1 cesarska šola za dečke na 14.500 Furlanov in le

1 „ „ „ „ 70.000 Slovencev!!

Še drugih enakih razmer bi znal navesti, n. pr. primerjal bi cesarske normalke z zemljišnim davkom, ki ga Slovenci in Furlani plačujejo, s krvavim davkom ali vojaki, ki jih Slovenci in Furlani dajo v cesarsko vojsko itd., pa našeta števila že dosti očitno pričajo, kako velika krivica se Slovincem sploh godi!

Ko bi se hotel zanašati na pregled, ki ga je neki visokočastiti gosp. P. v Osservatore Triestino (22/1 1867) o stanju Primorskih šol priobčil, bi dotične razmere še očitniše pričale za uboge Slovence in zoper pristransko vladno, ki pri vsaki priliki Furlane na rokah nosi. Pa že ljublj. „Novice“ so ob svojem času g. P. zavrnilo in mu po pravici reklo, da je prava čenča. Resnica v oči kolje!

Kaj pa bo dopisnik nasvetoval, bo prašal bralec po pregledu teh za nas Slovence tako žalostnih razmer? Precej nam je treba še naj manj 3 popolnih normalk.

Kaka nevarnost proti goriški slovanski mladini, sem že popred omenil; treba je tedaj še v Gorici druge slovenske šole in sicer posebne za dečke in posebne dekliške. Stroški za njo (ali zaprav za té dve šoli) naj bi se tako razložili, da jih $\frac{3}{4}$ plačuje mestna denarnica, $\frac{1}{4}$ pa naj se primeroma, namreč gledé na lego in število ljudi razdeli med zunaj mestne okolice ležeče fare goriške dekanije pa med Št. Petersko, Kanalsko in Kumsko (ali Konjsko) dekanijo. Res da bi mi od mestnega zbora lahko naravnost tirjali, da mora nam omenjeni šoli na svoje stroške ustanoviti in zdrževati, kakor dotični italijanski z mestnimi denarji plačuje, pa vendar upam da se bi ome-

njeje dekanije nikakor ne vstavljale $\frac{1}{4}$ stroškov prevzeti, ker bi šole posebno one rabile in zlasti bi jim jedina slovenska dekliška šola kaj dobro služila. Vseh koristi ravno te šole danes na drobno ne morem popisovati. Tudi bi na jedno le malo stroškov prišlo, če pomislimo, da goriška dekanija razun Goričanov in okoličanov še šteje kacij 10.000 duš, Št. Peterska kacij 10.500 Kanalska 13.800 in Kumska 8200.

V Tominu bi morala vlada ustanoviti prav na svoje stroške 4razredno šolo, ki bi zlasti vstrezala Bolški, Crkniški in Tolminski dekaniji, ki štejejo najmanj kacij 44.000 duš. Enaka šola se ima napraviti tudi v Komnu za vse prebivalce Komenske in Črniške dekanije, katero bi morala tudi vlada na svoje stroške napraviti, če hoče vedno zvestim Slovincem (z ozirom na zgorej omenjene razmere) vsaj po nekoliko enako pravična biti, kakor je Furlanom. Zgornje loške dekanije naj bi pa ob enem v Tolminu ustanovile dekliško šolo s 4 razredi, se vé, da bi se pri vravnavi te šole kakor pri oni v Gorici morali posebno ozirati na djanske potrebe vsakdanjega življenja. Stroški za to učilnico naj bi se razdelili po razmeri pri goriški šoli omenjeni.

To so moji sedanjí nasveti, popolnoma različni od Domovininih gledé na tiste, ki bi bili dolžni nam rečene učilnice ustanoviti. Kdor jih le nekoliko povdarja z mirno razsodnostjo, jim prenapetosti gotovo ne bo očital, gotovo jim ne bo očital, da preveč od vlade tirjamo. Še toliko ne zahtevamo od nje, kakor Furlanom že daje leta in leta. Kako si pa Domovina drzne še manj prositi, kakor je vlada nasvetovala mestnemu odboru, mi ne gre v možgane, ko vendar zmajraj kliče, da zastopa domače (ne osebne ampak) slovenske koristi! Z milim moledvanjem ne bomo nikoli nič dosegli; očitno in krepro je treba tirjati, kar nam po pravici gré!

Na Goriškem 20. aprila — e—. Srce nam je radosti poskakovalo čitajočim sestavke s Primorskega, ki isterske Slovence navala italijanskega tako hlabro čuvajo. Dobro so nam znane razmere isterske, dobro poznamo tudi duh, ki ondote Italijane obseva. Kjerkoli se isterski Italijan šola, povsod, svojo narodnost povdarja, Slovana pa črni in gnjuje. Moje dni, in temu ni davno, je celo goriško osrednje slemenšče — prvi mikrokozmos v narodnem oziru — v svoji sredi mnogo takih ljudi hranilo (Bog daj, da bi sedaj drugače bilo!), ki so na vrat na nos trdili, da je Istra italijanska. Oni so tako modrovali: Istria fú sempre provincia italiana, dunque terra italiana (Istra je bila vselej italijanska provincija, tedaj tudi zemlja italijanska), kar je družih narodnjakov v njej, naj živé od italijanske miloščine, ako jim pa s tem ni vstreženo, naj poberó šila in kopita in naj se preselé tje „gdje Bog nima svoga“. Logika, kateri na svetu nima para! Bosnija je tudi turška provincija, pa vendar jej ne odreka živa duša slovanskega značaja. Da pa v Istri temu ni tako, to vesta dobro viša pastirja, sedeča v Trstu in Poreči, ki pri vsaki priliki kandidatom duhovskega stana vkazuje, naj se v slovanščini urijo, ker bi drugače svojemu prihodnjemu poklicu ne mogli zadostovati. V Istri italijansčina le kraj morja živí, drugod je pa malo da ne le lastnina kacega škrica, ki je koperske ali padovanske klopi glodal. Istrijan ki po pekočem krasu peté brusi, je prave slovanske korenine, in italijansčine ne umé. Mi bi trdili, da Italijan nima nobene pravice do svojega jezika na pazenski gimnaziji, dosti mu je koperska, saj še ta ne presega nikdar 200 dijakov. Drugo, kar bi mi svetovali je, naj se v Istri naroden organ osnuje da bo po izgledu zaderskega „Nazionale“ Slovence italijanske burje čuval. Tržaški „Primorec“ je sicer krepek, pa temu ne bode mogel zadostovati, ker ima mnogo družega posla. Goriška „Domovina“ je Istrijanam svojo pomoč obljubila, pa ona le pred „lastnim pragom pometá“, in se sploh za slovanščino malo peča. Vam Italijanom, ki sedite sedaj na konji, pa pravimo, „Čislajte svoj jezik, pa pustite tudi Slovanom svojega. Pripoznajte vsaj to, da Vas je komaj tretjina, kojih hrani polotok isterski. Ako se hočete prepričati, koliko slovanske krvi Istra redí, vzemite palico, pa potujite po njej, in mrena zaslepljenosti Vam raz oči pade. Ne dčíte se s tujim perjem, in ne zakaplajte, kar je slovanskega, v Vaše lehe. Ne pojite Slovana s tujim duhom in ne davite ga s knjigo mu nepoznano. Cuique suum!

Iz Prage. (Česka narodna svečanost 16. t. m. [Dalje.] Narod česki je praznoval spodobno in veličastno polaganje temeljnega kamna narodnemu svojemu gledišču.

Veliko tisoč ljudi se je zbralo popoldne na belvederu k narodni slovesnosti. Pivarji so napravili šotore in točili pivo, najhne in velike godbe so razveseljevale ljudstvo z narodnimi pesmami. Vrvohodci, igralci, menažerije, panorame itd. vse je bilo tukaj, kar bi moglo koga zanimivati.

Ljudje so se polegali po travi, prepevali česke narodne, in so se tako prav po domače razveseljevali.

V pivnici na belvederu je igrala vojaška godba, kateri je pa oistro prepovedano bilo, česke narodne svirati. Na taki dan pa hoče imeti vsakdo vse narodno in — godba se je morala vrniti v mesto, na oder pa je stopilo nekaj mladih pevcev, med kterimi nekaj zalih gospodičin in napravili si so sami kratek čas, ter so peli česke narodne. Zato pa so dobili živo pohvalo od poslušalcev.

Noč je že pokrivala zemljo, in belveder je bil še zmeraj poln ljudi, ki so se še zmeraj brez vse nesloge prav lepo razveseljevali, in gotovo bi ne bi še razšli se, ko bi jih ne bil sklical umetni ogenj na streliškem otoku nazaj v mesto.

Zopet krasni večer, kakor njegov prednik.

Med tem ko se je ljudstvo tukaj razveseljevalo, je bil odličnejši del gostov in domačinov v novomeškem narodnem gledišču.

Prva predstava je bila ob štirih popoldne, druga pa ob sedmih zvečer. Igrala se je slavnostna igra „Věšība Libušina“ od Kolár-a in „Dalibor“, nova ta spevoigra Smetanova. Hiša je bila prenapolnjena. V prvi igri se veseli česka muza, da bo imela odslej novo in varno prebivališče. Libuša, kteri muza svoje veselje razodene, našteva nadloge preteklega časa, ko so Čehi le zdihovali morali, in pri tem skoraj ob jezik in posebnost prišli; potem se tudi ona razveseli nad tem, da se je narod zbudil, prerokuje narodu boljše čase. Na njen migljaj se umakne skala in za njo se vidi krasno